

ВИРТУАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ И СТИЛ НА ИДЕНТИЧНОСТ НА ИНТЕРНЕТ ПОТРЕБИТЕЛЯ

Маргарита Бакрачева*, Диана Бакалова

В статията се разглежда въпросът за виртуалната идентичност и стила на идентичност на интернет потребителя в контекста на динамично развитие и масовизиране на компютърно-медианата комуникация. Авторите предлагат подход към изследване на виртуалната идентичност като компонент от общата рамка със самоопределености и избори на психосоциалната идентичност. Представени са резултати от собствено пилотно изследване сред интернет потребители в зряла възраст (35–50 г.). Очертани са седем профила на потребителите от гледна точка на техните идентификации и активност като основни измерения на виртуалната им идентичност в онлайн социални мрежи, както и връзката със стила на идентичност като личностен подход към конструиране, поддържане и преоткриване на идентичността. Изследването потвърждава връзката между измеренията на виртуалната идентичност и стила на идентичност на изследваните лица.

Живеем в ерата на компютърно-медиана комуникация и динамично развиващи се информационни технологии. Масовизирането на употребата на Интернет е напълно обяснимо от гледна точка на големите възможности, които Мрежата предоставя на своите потребители. Тя осигурява бърз и безпроблемен достъп до всякаква информация, възможност за създаване и поддържане на социални контакти с широк кръг хора, за публикуване и обмен на знания и опит, за рекламиране, купуване и продаване на стоки и услуги, за виртуални игри и

* Н.с. I ст. д-р Маргарита Стефанова-Бакрачева — Институт по психология при БАН.
Адрес за контакти: sofconsult@abv.bg

т.н. От друга страна, основните характеристики на мрежовата комуникация като анонимност, невидимост и безопасност дават възможност да се конструира виртуална идентичност напълно по собствен избор (Reid 1997).

Въпросът за виртуалната идентичност все по-често става предмет на дискусии в публичното пространство и провокира интереса на редица изследователи. Тъй като темпът на развитие на модерните технологии значително изпреварва темпа на психологическите изследвания по този въпрос, все още отсъства ясна концептуална рамка, системност и задълбоченост в изследването на проблема. *Какво е виртуална идентичност и оказва ли Интернет влияние върху изграждането, поддържането и промените на идентичността? Можем ли да разглеждаме виртуалната идентичност като алтернативна на реалната психосоциална идентичност? До каква степен виртуалната идентичност отразява реалната и може ли да се разглежда като компонент от общата идентичност? Може ли виртуалната идентичност да бъде сведена до идентификациите на интернет потребителите и каква е връзката ѝ с различните стилове на идентичност?*

Интернет средата до голяма степен улеснява постигането на стремежа към универсалност, свобода на избора и действията в контекста на междуличностните връзки, което се описва като приоритет на съвременната социална действителност (Baumeister 1991). *Интернет стимулира активността на индивида в процеса на адаптиране към промените в социалната среда, осигурявайки по-бърз и безболезнен начин за експериментиране и проява на гъвкавост.*

Виртуалната идентичност изпълнява общите функционални цели на идентичността — осигурява възможност за експериментиране, идентифициране, избори и намиране на отговор на въпроса Кой съм аз?; — осигурява чувство за съвместимост между изборите, целите и ценностите; — предоставя възможност за планиране и свързаното с това усещане за последователност и себетъждественост; — осигурява чувство за личен контрол, последователност в поведението и улеснява гъвкавостта и адаптивността към промените във вътрешния и външния свят.

Следователно, можем да твърдим, че *алтернативна е не виртуалната идентичност, а експерименталната активност и себепредставянето/идентификациите и ролята на потребителите в Интернет.* Виртуалната идентичност, проявяваща се чрез дименсиите си експериментална активност и идентификации в Мрежата, изпълнява по-скоро спомагателна функция при поддържане и преформулиране на общата психосоциална идентичност. Тя осигуряват алтернативна форма на виртуална активност и избори по пътя към постигането на личен смисъл, ценности и цели, и същевременно обезпечава чувството за личен контрол и свободна воля. Изборите и активността във виртуалната среда допринасят за постигане на съгласуваност и хармония между цен-